

A ESPANYA

Caçadors caçats

Els polítics programen a la seva agenda i fins i tot pacten les fotos que els convenen, però una imatge imprevista, si es despisten, pot girar-se en contra seu i perseguir-los fins i tot per a tota la vida

ANTONI GUTIÉRREZ-RUBÍ
BARCELONA

Hi ha una opinió pública molt estesa que creu que els polítics només busquen la foto. Hi ha de contribuir, sens dubte, la certesa que en la política professional les fotos es pensen, es programen i es pacten, si és necessari. Fins i tot és habitual condicionar l'agenda per disposar de les garanties necessàries que permetin obtenir la foto adequada, en el moment adequat i en el mitjà adequat. Les fotografies formen part de l'estratègia de comunicació i serveixen eficaçment per fixar prioritats polítiques. En definitiva, són el reflex de la gestió i del poder. Ningú millor que Alfonso Guerra per expressar aquesta relació quan va afirmar, a principis dels anys 80: «Qui es mogui, no surt a la foto». La frase és tot un tractat de política contemporània. Alguns que van sortir de l'enquadrament la recorden prou bé. Curiosament, els que van promoure el canvi a Espanya, van aprendre ben ràpid que el poder es reté si es retrata imòbil.

Però també hi ha altres fotos no oficials. Les que no són buscades i sorprenen els polítics. I no em refereixo a les fotos robades, privades i personals, sinó a les fotos imprevistes i inesperades que acostumen a ser un seriós problema per a la política formal. La democratització de la tecnologia i la popularització dels dispositius mòbils de tota mena han convertit cada ciutadà en un reporter amb capacitat per recuperar el caràcter instantani i lliure de la imatge. Càmeres digitals de qualitat professional, telèfons mòbils d'última generació i càmeres web àgils i versàtils converteixen la mirada de qualsevol en un enquadrament fotogràfic a cop de clic. Internet fa la resta i en multiplica el seu potencial. Avui, cada ciutadà és un periodista en potència capaç de comprometre i sorprendre fins i tot el mateix president.

D'anècdota a problema

La majoria de les altres fotografies atrapen els polítics amb un somriure impropï de la seva responsabilitat. Hi ha coses que no fan gràcia i que són molt serioses. Els ciutadans són molt exigents amb el somriure del polític. El reclamen quan no s'ofereix, però el censuren -i de quina manera- si és inadequat. Fotografiar-se com un seguidor més amb una bandera preconstitucional (Eduardo Zaplana), ballant en una discoteca quan Catalunya viu assetjada per un temporal i ets conseller en cap (Artur Mas), o penjant-se una kúfia palestina quan ets president i en ple

►► **En lloc equivocat** ► Els imitadors es van recrear en Artur Mas. El parodiaven com un Travolta. Mig Catalunya estava col·lapsada per les nevades i ell, conseller en cap, inaugurava una discoteca.

►► **Preconstitucional** ► Zaplana, al costat d'un grup d'aficionats al futbol i amb una bandera de temps de Franco, circula amb furor per internet.

conflicte libanès (José Luis Rodríguez Zapatero) provoca somriures forçats davant les càmeres i la relaxació del polític que vol agradar als seus admiradors. Somriures i relaxaments que, l'endemà, es converteixen en una ganyota desagradable al veure les imatges publicades. Hi ha fotos imprevistes que poden deixar de ser una «anècdota», com ha dit recentment la vicepresidenta, per convertir-se en un seriós problema. La imatge és molt reveladora. I

els ciutadans no l'obliden fàcilment. La fotografia de les Açores, per exemple, perseguirà Aznar tota la seva vida.

A més del somriure inoportú, una altra de les situacions que sorprenen els nostres polítics és el gest desinhibit i espontani que es converteix en excessiu dependent de la fotografia. Els líders del PP tenen una certa predilecció per les sabates. Aznar les posava a sobre de la taula al ranxo de Bush com un gest franc de familiaritat

►► **Conflicte diplomàtic** ► És l'última fotoreliscada. Zapatero, en ple conflicte bèl·lic entre Israel i el Líban, es va deixar fotografiar amb una kúfia (mocador palestí) al coll.

►► **Marbella, 1995** ► Pujol es va trobar de cara amb Jesús Gil. Per a l'alcalde, la foto netejava la seva imatge. El president es va enfurair al veure-la.

►► **Amics** ► En un recés d'una cimera del G-8, Aznar va imitar Bush. Va posar els peus sobre la taula i es va fumar un puro. La foto, com la de les Açores, va catalitzar l'oposició a la guerra de l'Iraq.

(o de mala educació, segons com es miri). Javier Arenas, actual líder dels populars andalusos, va ser retratat fent-se enllustar les sabates per un enllustrador mentre llegia la premsa internacional. Els socialistes, en canvi, han lluit més els mocadors amb bastanta desimboltura i discreció. Han explorat les virtuts de la proximitat, per exemple, lligant-se mocadors vermells al coll en concentracions sindicals, cobrint els seus caps com a gest de complicitat de

gènere i de respecte cultural en viatges internacionals, o posant-los sobre les seves espatlles com un senyal de deferència amistosa i solidària en algunes concentracions juvenils.

A vegades, el que comença com un moviment espontani acaba convertint-se en un moment compromès quan la fotografia supera el context en què es produeix i apareix als mitjans de comunicació, incorporant-hi nous relats i percepcions públiques.

Rialles incòmodes, gestos impropis i moments inoportuns. Una altra situació explosiva es produeix quan la fotografia et descobreix fora de lloc. Caçar, com Manuel Fraga, quan s'enfonsa el Prestige i fer-se'n una foto de record, és lleig. No eres al lloc on se suposa que hauries d'estar. Ni tampoc fent el que s'espera de la teva responsabilitat. En els seus temps, hauria velat el rodet per força. Ara ja no és possible. La democràcia digital encara

► LA NOVETAT

Les noves tecnologies fan de cada ciutadà un periodista en potència

► L'AMENÇA

Fotos abans acceptables, per canvis polítics, passen a ser detestables

ens fa més lliures.

Les males companyies també et retraten. Hi ha imatges que et segueixen i es converteixen en malsons. Fotografies que abans eren acceptables i després, per canvis polítics o històrics, es converteixen en detestables. I ja no pots escapar dels serrells del teu passat. Diuen que Jordi Pujol s'enfuriava amb una foto seva amb Jesús Gil. Els temps del retoc del negatiu han quedat enrere. El rastre digital és tan potent que sempre es troba aquella fotografia comprometedora.

Aristòtil ja va escriure al seu llibre *Metafísica* que «tots els homes desitgen per naturalesa saber», i afegia: «De tots els sentits, la vista és el que ens proporciona més plaer i coneixement». Res és més fràgil que l'opinió pública sobre els polítics. Una foto inoportuna, un posat excessiu, una companyia incòmoda o, simplement, una badada pot ser la fotografia clau d'una legislatura. La decisió dependrà, fonamentalment, de vostès, però algunes imatges poden decantar un bon grapat de vots a l'hora de guanyar o perdre enes eleccions. ■

*Assessor de comunicació